

EGZAMIN PISEMNY

Olimpiada Języka Białoruskiego – XXIV edycja
Zawody III stopnia (centralne)
Bielsk Podlaski, 22 marca 2018 roku

I. Запоўні табліцу. (8 пунктаў)

цяперашні час	ісці	есці	любіць
першая асоба адзіночнага ліку	<i>іду</i>		
другая асоба адзіночнага ліку			<i>любіш</i>
другая асоба множнага ліку		<i>ясце</i>	
загадны лад (адзіночны лік)	<i>ідзі!</i>		

II. Замяні лічбы словамі. (10 пунктаў)

А) Канец XIX – пачатак XX стагоддзя – час, калі сапраўды ідэя беларускай дзяржаўнасці была сфармулявана і нават зроблена спроба яе рэалізаваць.

Б) 25.3.1918 г. была прынята 3-я
..... Устаўная Грамата.

В) У 2018 г. Уладзіміру Караткевічу споўнілася б 88
..... гадоў.

Г) У 2011 г. выдавецтва “Мастацкая літаратура” пачало
25-томнае выданне твораў пісьменніка пад рэдакцыяй Анатоля
Вераб’я.

Д) Манаграфія прысвечана беларускай літаратуры 50-60-х
гадоў.

III. Перакладзі сказ на беларускую мову і палічы колькасць літар “ў”. Адказы запішы ў адпаведным полі. (2 пункты)

Myśliwy Uladimir ustrzelil w lesie wilka.

Пераклад:

Колькасць літар “ў”:

IV. Раствлумач значэнне фразеалагізмаў. (5 пунктаў)

іграць першую скрыпку	
узяцца за розум	
падаць духам	
трымаць язык за зубамі	
загавець душой	

V. Спалучы дзеясловы і назоўнікі згодна з лексічнай нормай. Адказы ўпішы ў табліцу ў адпаведнай граматычнай форме так, каб атрымаліся словазлучэнні. (5 пунктаў)

расплюшчыць	
адкрыць	
адчыніць	
адгарнуць	
адсланіць	

Словы для ўстаўкі: печ, дверы, выстаўка, газета, вочы.

VI. Прачытай верш. Выканай заданні А) і Б). (10 пунктаў)

Родная мова, цудоўная мова!

Ты нашых думак уток і аснова!

Матчын дарунак ад самай калыскі, –

Ты самацветаў **яскравая** нізка.

Кожны з іх барвы **дзівосныя** мае,

Вечным агнём зіхаціць – не згарае.

Ты мне заўсёды была дапамогай,

Дзе б і якой не хадзіў я **дарогай**.

Чую ў табе перазвоны крыніцы,

Чую ў табе і раскат **навальніцы**,

Чую павевы зялёнага бору,

Водгулле працы ў родным прасторы.

Кожнай драбнічкай ты варта пашаны,
Кожнае слова вякамі стварана.
І на вякі яно жыць застанецца,
Вечнае так, як народнае сэрца.
(Ул. Дубоўка)

А) 3 выдзеленых слоў выберы прыметнікі і напішы, ад якога слова яны ўтвораныя.

Прыклад: хатні – хата

..... -

..... -

..... -

..... -

..... -

..... -

Б) 3 выдзеленых слоў выберы назоўнікі і ўтвары ад іх прыметнікі.

Прыклад: школа – школьны.

..... -

..... -

..... -

..... -

VII. Перакладзі на беларускую мову. (25 пунктаў)

Sokrat Janowicz

Moja mała ojczyzna

Pojęcie małej ojczyzny utożsamia się z najpierwszą pamięcią (miejsce urodzenia może tu nie mieć nic do rzeczy). W wieku dojrzewania krajobraz tej pamięci szybko ulega poszerzeniu, z reguły za sprawą kontaktów rodzinno-koleżeńskich: bywania u krewnych, a u schyłku dzieciństwa i na progu dojrzewania — u kolegów szkolnych. Coraz częściej za horyzontem landszaftu wzrastania. Znamienne, że prawie nic nie pozostaje na ekranie wspomnień z wycieczek szkolnych do dalekich miast czy wakacyjnych obozowisk, z wyjątkiem może trwałego osadu tęsknoty za domem matczynym... Zatem, mała ojczyzna dzieje się głównie w sferze uczuciowej. Matryce racjonalne wynurzają się grubo później.

Termin “mała ojczyzna” implikuje istnienie “dużej ojczyzny”. Tę pierwszą, zaczątkową, ma się raz na zawsze, niczym owo miejsce urodzenia. Druga natomiast jest kategorią wybitnie ideologiczną, kojarzącą się z przynależnością państwową. Nie da się zmienić faktu, że moje, Sokrata Janowicza, przyście na świat i wzrastanie weń działo się w Krynkach. Wówczas, w 1936 roku, powiększyłem liczbę obywateli Rzeczypospolitej Polskiej. Po trzech latach moją dużą ojczyzną stał się ZSRR, a po kolejnych dwóch latach znalazłem się w Nowych Prusach Wschodnich, czyli w III Rzeszy Niemieckiej, anektującej te ziemie. Ciągłe biegając po tych samych zaułkach swego miasteczka lubo kąpiąc się w pobliskiej rzeczulce Krynka, nigdzie nie ruszając się poza wzniesienie Prafitka na skraju horyzontu, odbyłem jak gdyby parę podróży zagranicznych... Różne ojczyzny pochłaniały moją jedyną małą.

Tyle z grubsza na płaszczyźnie zawłaszczeń terytorialnych, zasadniczo ważnych, bo decydujących o takim a nie innym losie jednostkowym, będącym funkcją losu społecznego.

Sokrat Janowicz, *Terra incognita: Białoruś.*

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....